

Върховен касационен съд

[НАЧАЛО](#)[СПРАВКИ ЗА ДЕЛА](#)[ПРЕСОФИС](#)[БЮЛЕТИН](#)[КОНТАКТИ](#)

Съдебен акт

О П Р Е Д Е Л Е Н И Е

№ 1409

Гр.София, 02.06. 2023г.

Върховният касационен съд на Република България, Трето гражданско отделение, в закрито съдебно заседание на втори май през две хиляди двадесет и трета година, в състав:

ПРЕДСЕДАТЕЛ : Илияна Папазова

ЧЛЕНОВЕ: Майя Русева

Джулиана Петкова

при участието на секретаря.., като разгледа докладваното от съдията Русева г.д. N.738 по описа за 2023г., за да се произнесе, взе предвид следното:

Производството е по реда на чл.288 ГПК.

Образувано е по касационна жалба на Висше училище [REDACTED] /ВУ[REDACTED] / срещу решение № .325/1.11.22 по г.д. № .649/22 на ОС Добрич – с което е потвърдено реш.№.788/29.07.22 по г.д.№.295/22 на РС Добрич за уважаване на предявените срещу касатора искове с правно основание чл.344 ал.1 т.1 и т.2 КТ. Ответникът по касационната жалба М. Г. Д. я оспорва; претендира адвокатско възнаграждение при условията на чл.38 ал.2 вр. с ал.1 т.2 ЗА.

Касационната жалба е подадена в срока по чл.283 ГПК, от процесуално легитимирано за това лице и е процесуално допустима.

За да се произнесе относно наличието на предпоставките по чл.280 ГПК за допускане на касационно обжалване на въззивното решение, ВКС съобрази следното:

Въззивният съд е приел от фактическа страна, че страните са били обвързани от трудово правоотношение, като ищцата М.Д., която е с научна степен “доктор“, е била част от академичния състав на ответното висше училище и е заемала академична длъжност „главен асистент“; през 2018г. издателство на ВУ [REDACTED] е отпечатало произведението “Въведение в социалното предприемачество“ (227 стр.) с автор д-р М.Д. и рецензент проф. д-р Д. К.. Становището на последната, отпечатано на книжната корица, е, че “Въведение в социалното предприемачество“ е учебно помагало в сферата на обучението по оформяща се нова научна дисциплина; в анотацията на лист втори от книгата също се сочи, че трудът е учебно помагало, предназначено за студенти и университетски преподаватели, преподаващи учебната дисциплина „Предприемачество“, както и ресурс за учители и ученици, които провеждат обучение в средното училище по

същия предмет; в Националния регистър на издаваните книги в България на Национална библиотека "Св.Св.К. и М." жанрът на посоченото издание е обозначен като учебно-методична литература, категория-учебник; като част от библиографската справка е вписана книгата „Introduction to Social Entrepreneurship“ 2016 на Т. Shahine, цитирана 10 пъти и в основния текст. Със Заповед №.01/22 на Ректора на учебното заведение трудовото правоотношение на М.Д. е било прекратено и тя-освободена на основание чл.58 ал.1 т.4 от Закона за висшето образование /ЗВО/, поради плагиатство в горепосочения труд, установено с решение от 23.12.21 на Комисията по етика и академично единство /КЕАЕ/ на ВУ ■. Производството по установяване на същото е започнало по вписания в заповедта за уволнение сигнал и се е развило пред КЕАЕ, чиито брой членове и състав-председател, зам. председател и членове за мандат 2020-2024г., са били избрани на проведеното на 17.02.20г. Събрание на учредителите и донорите на ВУ ■ /СУД/. СУД е решило съставът на КЕАЕ да се състои от пет члена /председател - хабилитирано лице, и 4 члена-представител на студентите и докторантите, представител на администрацията, хабилитирани лица/ и е избрало такива, както и членове на Висшия академичен форум (В.); сред последните, съобразно приложения Списък на членовете на В., под номер 2, 4 и 5 са посочени проф. С. И., проф. М. М. и проф. В. Б. - които са членове на разширения състав на КЕАЕ, произнесъл се по случая с плагиатство, извършено от ищцата. КЕАЕ е провела неприсъствено заседание на дата 18.10.21г. с участници: 1./ Доц. д-р В. Д.-председател; 2./ Доц. д-р П. П.-член; 3./ Доц. С. Б.-член; 4./ П. Кметска - член; 5./ В. Д. – протоколчик; направена била преценка, че представените материали отговарят на изискванията на чл.16 от Правилника за дейността на КЕАЕ и могат да бъдат приети за разглеждане; в изпълнение на чл.15 от Правилника за дейността е взето решение съставът на Комисията да бъде допълнително разширен с привличането на заместник-ректора по научно-изследователска дейност, заместник-ректора по стандарти и връзки с бизнеса и декана на стопанския факултет /т.е. разширеният състав включва - 1./Доц. д-р В. Д.-председател; 2./ Доц. д-р П. П.-член; 3./ Доц. С. Б.-член; 4./ П. Кметска, представител на администрацията – член, 5/ проф. С. И.-заместник ректор по научно-изследователската дейност, 6/ проф. М. М. – декан на Стопански факултет, 7/ проф. В. Б. – заместник ректор по стандарти и връзки с бизнеса/. Комисията е провела заседание в горепосочения разширен състав на 22.12.21 неприсъствено, като комуникацията между членовете е осъществена по електронна поща и по телефон. В съдържанието на протокола е отразено, че по електронна поща на дата 18.12.21 са били изпратени постъпилите сигнали, ведно с приложени към тях документи и материали, а на 22.12.21 - проект за решение на КЕАЕ по отношение на сигнал, касаещ учебно помагало „Въведение в социалното предприемачество“ със следното съдържание: „с мнозинство 6 гласа „за“ и 1 „въздържал се“ комисията е взела решение, че е налице плагиатство в учебно помагало „Въведение в социалното предприемачество“ с автор М. Д.; трима от членовете на комисия са изказали становище, че е налице плагиатство; на 23.12.21 останалите членове на комисията изказали своите становища съответно „за“ плагиатство и един „въздържал се“; комисията е взела решение с мнозинство от 6 гласа, че е налице плагиатство в учебното помагало. Съдът се е позовал на решение №.426/07.07.15 по г.д.№.122/14, IV ГО и е приел, цитирайки го, че: елементите от фактическия състав на чл.58 ал.1 т.4 ЗВО, при наличието на които е законосъобразно прекратяването на трудовото правоотношение на член на академичния състав на основание този текст от ЗВО, са три – освободеното лице да е член на академичния състав, да е налице доказано по установения ред плагиатство в научните трудове и да е издадена заповед на ректора на висшето училище; под установен ред при втората предпоставка следва да се разбира предвиден ред за установяване на

плагиатство в закон или подзаконов нормативен акт, във вътрешен подзаконов нормативен акт за Висшето училище - Правилник за устройство и дейността; в обхвата на понятието следва да се включи и редът, предвиден в НПК - постановена влязла в сила присъда, с която член на академичния състав е признат за виновен и е осъден за извършено престъпление по чл.173 ал.1 НК, а при липса на специално предвиден ред за установяване на плагиатство в законов или подзаконов нормативен акт, съответно във вътрешен нормативен акт на Висшето училище, следва да се приложи ред, който не е по-неблагоприятен от този за заемане на съответната академична длъжност; с оглед на този принцип под установен ред следва да се разбира действията на съответните органи на Висшето учебно заведение в рамките на тяхната компетентност, обективирани в съответни актове по установяване на деянието "плагиатство"; доколкото легално определение на понятието „плагиатство“ не е дадено в Закона за висшето образование, съответно в Закона за развитието на академичния състав в Република България, въз основа на приетото в правната доктрина и разпоредбите на чл.17 ал.1 НК под "плагиатство" по смисъла на чл.58 ал.1 т.4 ЗВО следва да се разбира издаването или използването под свое име или под псевдоним на чуждо произведение на науката, литературата или изкуството или значителна част от такова произведение. Добавил е, че предвид липсата на дефиниция в приложимия към уволнителното основание ЗВО, тълкуването за неговото наличие следва да се извърши в съответствие с цитираното по-горе решение на ВКС и по *analogia legis* с нормата на § 1 т.7 ДР ЗРАСРБ /нова, ДВ, бр.30/18, в сила от 4.05.18г. - по смисъла на този закон "Плагиатство" е представяне за собствени на трудове, които изцяло или частично са написани или създадени от друго, или използването на публикувани от друго научни резултати, без позоваване или цитиране в процедурите за придобиване на научни степени или за заемане на академични длъжности/ без последната й част, изискваща използването на трудовете в процедурите за придобиване на научни степени или за заемане на академични длъжности, доколкото нормата е пояснителна за уволнителното основание по чл.35 ал.1 т.1 ЗРАСРБ. Посочил е и, че както Закона за развитието на академичния състав в Република България /чл.2б ал.2 т.1 и т.2, § 1 т.10-т.14 ДР ЗРАСРБ/ и Закона за висшето образование /чл.26 ал.8 т.8, чл.57 ал.2 т.2 и т.3/, така и вътрешни актове на ответното висше училище /чл.1 от Правилника за издателската дейност на ВУ ■ чл.39 б."в" т.7 от Правилника за устройството и дейността на ВУ ■/ провеждат разграничение между "научен труд" и "учебно помагало" с оглед различието в основните цели, които си поставят авторите им - на научния труд - да даде своя принос в усъвършенстването на познанието, на учебното помагало - да представи нещата по ясен и разбираем за обучаващите се начин; плагиатствано може да бъде всяко едно произведение на науката, литературата или изкуството, но само плагиатстването на "научен труд" е основание за освобождаване от академична длъжност и условие за приложение на императивната правна норма на чл.58 ал.1 т.4 ЗВО.

Въззивната инстанция е намерила, че първият и третият елемент от фактическият състав на чл.58 ал.1 т.4 ЗВО безспорно са налице, но вторият - доказано по установения ред плагиатство в научните трудове, не се установява по делото. В случая се сочи, че установеният ред е предвиден във вътрешен подзаконов нормативен акт за ВУ ■, поради което подлежи на съобразяване какъв е той и спазен ли е бил; не е в компетентността на съда да извършва преценката извършено ли плагиатство от член на академичния състав на ВУ ■, но подлежи на съобразяване дали посоченото за установено в акта на компетентния орган плагиатство с неговите конкретни белези е съответно от формална гледна точка на законното изискване да е научен труд и на даденото легално определение на плагиатството. Регламентацията по тези въпроси се

съдържа в повече от един вътрешен акт на ВУ - Правилник за устройството и дейността на ВУ, Правилник за дейността на Комисията по етика и академично единство, Правилник за предотвратяване, установяване и санкциониране на плагиатство и други неетични практики, Етичен кодекс за академично единство на служителите, преподавателите и студентите, чиито разпоредби са обсъдени подробно. Отражено е, че КЕАЕ е създадена като част от консултативните, помощни контролни органи, състои се от председател и четирима членове, от които по един представител на администрацията и на студентите, а останалите хабилитирани лица, като в случаите на плагиатство, съставът ѝ се разширява с още трима члена, които са заместник ректори. В Правилника за устройството и дейността на ВУ е поставено изискване членовете на КЕАЕ да не са членове на Висшия академичен форум, възпроизведено и в Правилника за дейността на КЕАЕ. В посочените вътрешни актове не е направено разграничение, че несъвместимостта е приложима само по отношение на постоянните членове на комисията, а е неприложима към членовете на разширения ѝ състав. Намерено е, че изискванията към всички членове на КЕАЕ следва да бъдат идентични - всички членове на комисията са равнопоставени при участието си в работата и вземането на решения, разграничение в статута им вътрешните актове не съдържат. Същевременно допълнително привлечените членове като част от състава ѝ, разгледал процесния случай - а именно проф.С. И., проф.М. М. и проф.В. Б., са били избрани на проведеното на 17.02.20г. Събрание на учредителите и донорите на ВУ за членове на Висшия академичен форум. При тези обстоятелства е прието, че по отношение на тези членове е налична въведена с вътрешен акт на ВУ несъвместимост, което опорочава участието им в комисията, респ. решението ѝ по казуса с плагиатството, постановено с тяхното участие, е взето не по установения за това ред. Отделно от изложеното във всички вътрешни актове на ВУ е предвидено, че заседанията на КЕАЕ се провеждат присъствено. В нито един от тях не е предвидена възможност за неприсъствено решение, респ. не са определени условия и ред за това с правилник на ВУ, аналогично на предвижданията на Правилника за прилагане на Закона за развитието на академичния състав в Република България, където в чл.2 ал.5 е посочено, че решенията на научното жури може да се вземат и неприсъствено, като в тези случаи обсъждането и гласуването се извършват чрез съответните техническа средства при условия и ред, определени с правилника на висшето училище или организация. В случая в сички заседания на КЕАЕ в производството по установяване на плагиатството са провеждани неприсъствено, в това число без да бъде използвано приложение за онлайн видеоконферентни срещи с няколко на брой участници с вградени инструменти за интерактивна комуникация /да поддържа видео и аудио, да записва срещите и съхранява записите и с функционалности да позволява споделяне на файлове и коментари в реално време/ и без да е налице необходимото съгласие на всички членове на съответния орган - както относно решение за използване на този начин за приемането му, така и за решение по същество /изискването за единодушие не може да бъде заменено от правилата, предвидени в съответните устройствени актове за дейността на органа за изискване за определено мнозинство, например мнозинството, приложимо при приемане на съответното решение на присъствено заседание, защото изискването за съгласие от всички съдружници, респ. членове на съвета, е предназначено да компенсира липсата на възможност за колективно симултанно обсъждане на предложенията за решения, налична при физическите заседания/ - решение на КЕАЕ не е взето единодушно /един член е гласуван "въздържал се"/. С оглед на изложеното е прието, че решението от неприсъственото заседание на КЕАЕ, което не е и единодушно, е взето не по установения ред. Комисията е взела решение, че е налице плагиатство в учебно помагало "Въведение в социалното

предприемачество“ с автор ищцата, което от формална гледна точка не покрива изискванията на чл.58 ал.1 т.4 ЗВО. Липсата на елемент от уволнителното основание по чл.58 ал.1 т.4 ЗВО - доказано плагиатство в научен труд по установен ред, предвиден във вътрешни подзаконови актове на ВУИ, води до извод, че прекратяването на трудовото правоотношение на ищцата, извършено със заповед № 01/2022 на Ректора на Висше училище [REDACTED] въз основа на опорочено решение от 23.12.2021 год. на КЕАЕ към ВУ [REDACTED], е незаконосъобразно.

Съгласно чл.280 ГПК въззивното решение подлежи на касационно обжалване, ако са налице предпоставките на разпоредбата за всеки отделен случай. Касаторът се позовава на чл.280 ал.2 пр.3 ГПК и чл.280 ал.1 т.1 и т.3 ГПК във връзка със следните въпроси: 1. „Коя е приложимата дефиниция за плагиатство в хипотезата на чл.58 ал.1 т.4 от ЗВО?"; 2. „След като липсва легална дефиниция на плагиатство в ЗВО, то тълкуването за неговото наличие следва ли да бъде извършено само в съответствие с постановеното по допуснато касационно обжалване по чл.280 ал.1 т.3 от ГПК решение на ВКС №.426/7.07.15 по г.д. №.122/14 на ВКС, IV ГО, или само по analogia legis с нормата на пар.1 т.7 от ДР на ЗВАСРБ без последната ѝ част, изискваща използването на трудовете в процедурите за придобиване на научни степени или за заемане на академични длъжности? Приложими ли са едновременно и двете дадени тълкувания за плагиатството в хипотезата на чл.58 ал.1 т.4 от ЗВО?"; 3. „Какво е съотношението на правните норми на чл.58 ал.2 т.4 от ЗВО и чл.35 ал.1 т.1 ЗРАСРБ във връзка с дефиниране на понятието плагиатство?"; 4. „Кой труд е „научен труд“ в хипотезата на чл.58 ал.1 т.4 от ЗВО?"; 5. „Кой е установеният ред, по който следва да се докаже плагиатството по смисъла на чл.58 ал.1 т.4 ЗВО, и какви са правомощията на съда при контрола на заповед за прекратяване на трудово правоотношение по реда на чл.58 ал.1 т.4 от ЗВО и може ли съдът при проверка законосъобразността на предвидения вътрешен ред, по който плагиатството е установено, да се произнася по пълнотата на вътрешната уредба, която го урежда, или е ограничен да се произнесе по законосъобразността на реда, по който е взето решение за плагиатство въз основа на предвидения вътрешен ред?"; 6. „Предвид гарантираната от закона автономия на Висшите училища, какви са правомощията на съда да упражнява контрол, включително инцидентен п съдебен контрол по отношение на лицата, които са избрани да участват в работата на постоянно действащите органи на съответното висше училище?“ /реш.№.426/7.07.15 по г.д.№.122/14, IV ГО/ Настоящият състав намира, че предпоставките на чл.280 ГПК за допускане на касационно обжалване не са налице.

Първите четири въпроса не съставляват правни въпроси по смисъла на чл.280 ал.1 ГПК. Съгласно дадените с т.1 на ТР №.1/09 от 19.02.10 на ОСГТК на ВКС разяснения, материалноправен или процесуалноправен въпрос по смисъла на чл.280 ал.1 ГПК е този, който е включен в предмета на спора, обусловил е правната воля на съда, обективизирана в решението му, и поради това е от значение за изхода по конкретното дело, за формиране решаващата воля на съда, но не и за правилността на обжалваното решение, за възприемане на фактическата обстановка от въззивния съд или за обсъждане на събраните по делото доказателства. В случая изведените въпроси нямат самостоятелно значение за изхода на спора, тъй като не са обусловили решаващите правни изводи на въззивната инстанция. Това е така, доколкото решаващите изводи на съда не са основани на поставените от касатора въпроси /доколкото въобще са обсъждани/, а са свързани с нарушения на установения ред за доказване на плагиатство. Прието е, че решението, признаващо наличие на такова, е взето от орган, действащ в ненадлежен състав /при наличие на несъвместимост по отношение на част от членовете/ и не по изискуемия за това ред - присъствено /

не се касае и за такова, взето чрез видеоконференция или неприсъствено единодушно/. Предвид изложеното така поставените от касатора въпроси в изложението по чл.284 ал.3 т.1 ГПК, които обвързват произнасянето на касационната инстанция в настоящото производство по селекция на жалбите съобразно разясненията, дадени в ТР №.1/09, ОСГТК-т.1, не могат да обусловят допускане на касационно обжалване на въззивното решение в някоя от хипотезите на чл.280 ал.1 ГПК.

По петия въпрос е налице задължителна практика – реш.№.426/7.07.15 по г.д. №.122/14, IV ГО, съгласно която под установен ред следва да се разбира предвиден ред за установяване на плагиатство в закон или подзаконов нормативен акт, във вътрешен подзаконов нормативен акт за Висшето училище – Правилник за устройство и дейността; в обхвата на понятието следва да се включи и редът, предвиден в НПК – постановена влязла в сила присъда, с която член на академичния състав е признат за виновен и е осъден за извършено престъпление по чл.173 ал.1 НК; при липса на специално предвиден ред за установяване на плагиатство в закон или подзаконов нормативен акт, съответно във вътрешен нормативен акт на Висшето училище, следва да се приложи ред, който не е по-неблагоприятен от този за заемане на съответната академична длъжност; с оглед на този принцип под установен ред следва да се разбира действията на съответните органи на Висшето учебно заведение в рамките на тяхната компетентност, обективирани в съответни актове по установяване на деянието „плагиатство“. Въззивната инстанция не се е отклонила от така установената практика – напротив изрично се е позовала на нея. Приела е, че в ответното учебно заведение редът за доказване на плагиатство е установен във вътрешен подзаконов нормативен акт, изследвала е подробно какъв е този ред – както досежно компетентния орган - конституиране и членове, съвместимост и несъвместимост, така и като процедура и начин на вземане на решението. Именно извършвайки преценката за това дали установеният ред е спазен от формална страна е намерила, че от една страна решението е било взето от орган, който не е функционирал в надлежен състав предвид наличие на несъвместимост по отношение на някои от членовете му, а от друга – че то е взето и не по предвидения за това ред - чрез присъствено проведено заседание – доколкото е взето неприсъствено /в това число без проведена видеоконференция или неприсъствено при единодушие/. Неотнормими към така формираната решаваща воля и процедирането на съда са въпроси във връзка с пълнотата на уредбата. Предвид изложеното не е налице твърдяната хипотеза на чл.280 ал.1 ГПК.

Шестият въпрос не е бил предмет на обсъждане и въззивната инстанция не е излагала изрични мотиви по него. Отделно от изложеното в случая се касае, както е прието и в съдебната практика – реш.№.426/7.07.15 по г.д.№.122/14, IV ГО, до контрол за спазване на установения ред, по който се доказва плагиатство, а не до контрол върху избраните да участват в работата на постоянно действащ орган на съответното висше училище. При тези обстоятелства не е налице годно общо основание по смисъла на чл.280 ал.1 ГПК, което би могло да обуслови допускане до касационно обжалване при условията на цитираната разпоредба.

Доколкото касаторът се позовава на очевидна неправилност на решението /чл.280 ал.2 пр.3 ГПК/, същият не е обосновал оплаквания, различни от тези, относими към твърдяните хипотези на чл.280 ал.1 ГПК. Видно от посоченото по-горе, във връзка с последните не е налице отклонение от задължителната практика, атакуваният акт не е постановен нито в явно нарушение на закона, нито извън закона, нито е явно необоснован с оглед правилата на формалната логика – напротив, изложени са подробни мотиви, които не са произволи, и следователно не може да се приеме, че се касае за очевидна неправилност.

С оглед всичко изложено по-горе, касационно обжалване на въззивното решение не следва да се допуска. Предвид изхода на спора на пълномощника на ответната страна следва да се присъди адвокатско възнаграждение в размер на 710лв. на основание чл.38 ЗА.

Мотивиран от горното, ВКС, състав на III ГО,

О П Р Е Д Е Л И :

НЕ ДОПУСКА касационно обжалване на решение №.325/1.11.22 по г.д.№.649/22 на ОС Добрич.

ОСЪЖДА Висше училище [населено място], да плати на адвокат Б. Петкова К., Д., 710лв. /седемстотин и десет лева/ възнаграждение на основание чл.38 ЗА.

Определението е окончателно.

ПРЕДСЕДАТЕЛ: ЧЛЕНОВЕ:

© 2019 Върховен касационен съд на Република България

Стари търсачки: дела, деловодни данни, азбучник, ключови фрази

При проблеми с новите търсачки - моля увежомете ни на website@vks.bg